

LOGISZTIKA ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

NYAKAS JUDIT¹

Összefoglalás

A globalizálódó világban egyre nagyobb figyelem irányul az idegen nyelvek és a szaknyelvek ismeretére, valamint vizsgálatára, mind oktatói, mind kutatói szinten. A logisztika szerepe az utóbbi évtizedekben a nemzeti és nemzetközi gazdaságban egyaránt jelentőssé vált, és fontos kommunikációs funkciót tölt be a gazdaság egyes területei közötti információáramlásban. A logisztika interdiszciplináris tudománya kapcsolódik a műszaki, gazdálkodás-, valamint közgazdaságtudományokhoz, és nyelvhasználatának vizsgálata interdiszciplináris megközelítést igényel. Fontos kommunikációs feladata a gazdaság különböző szereplői közötti üzenet közvetítése. A vizsgálat célja, hogy feltárja a logisztikai szaknyelv struktúráját, a nyelvhasználat rétegeit, kommunikációs színtereit, valamint ismertesse a szaknyelv szókészletének terminológiai és lexikai sajátosságait.

Kulcsszavak

interkulturális kommunikáció, logisztika, nyelvészet, szaknyelvi kommunikáció

Summary

In the age of globalization, the need to understand languages for special purposes has been steadily increasing. The topic of this research is very current, as the importance of logistics in both the domestic as well as the international economy has been growing in the last decades, which has a determining role in the information flow among several domains of the economy. The field of logistics should be considered as interdisciplinary science that exhibits points of contact with economics and engineering. The goals of the research are to explore the structure of the Hungarian technical language of logistics, the layers of usage and the communication scenes as well as to analyse the terminological and lexical features of the vocabulary of logistics.

Keywords

intercultural communication, language for special purposes, linguistics, logistics,

¹nyelvtanár, Budapesti Corvinus Egyetem, e-mail: judit.nyakas@uni-corvinus.hu

Bevezetés

„Aki szép pályafutásra vágyik, tanuljon logisztikát” (Young, D. – Hever, A.) – olvashattuk a HVG hasábjain 2004 februárjában. A logisztika mint tudomány, valamint a gyakorlati módszerek összessége a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően egyre elterjedtebbé és népszerűbbé válik, és napjainkban szinte minden hazai műszaki, valamint gazdasági felsőoktatási intézményben jelen van.

A szaknyelv kutatás, vagyis a különböző tudományágak és foglalkozások nyelvhasználatának vizsgálata egyre meghatározóbb szerepet tölt be az alkalmazott nyelvészeti kutatásokban. A vizsgálat fókuszában álló logisztikai szaknyelv az utóbbi évtizedekben a szaknyelv kutatás jelentős tárgyát jelentő gazdasági szaknyelv tárgykörébe sorolandó. Figyelembe kell venni, hogy a gazdasági szaknyelv gyűjtőfogalomként értendő, amely a gazdaság jelentős területeit fogja át, illetve számos gazdasághoz kapcsolódó határterületet érint. A logisztika tudományának meghatározása interdiszciplináris szemléletet igényel, hiszen az összetett gazdasági kapcsolatrendszeren belül a logisztika összefonódik a gazdálkodástudományokkal, a közgazdaságtudományokkal és a műszaki tudományokkal.

A tudományterületek összefonódásának következtében jelen vizsgálat tárgya az alkalmazott nyelvészet számos területét érinti. A szaknyelv kutatáshoz elengedhetetlen a különböző, kapcsolódó területek eredményeinek figyelembe vétele. A szociolingvisztika például a nyelv és a társadalom összefüggéseit azon szempont szerint kutatja, hogy a különböző társadalmi változások milyen nyelvi jelenségeket eredményeznek. A vizsgálat elsősorban a logisztikai szaknyelv szakszókincsére irányul, tehát szorosan kapcsolódik a terminológiai kutatások eredményeihez is.

A logisztika terminus

A logisztika szakkifejezés eredete több évezredes múlttal rendelkezik. Réger (1994) kutatási eredményei szerint gyökerei a görög *lego* és *logik*, valamint a francia *loger* szótövekre vezethetők vissza. A logisztika tudományának elnevezése a görög *gondolkodni* jelentésű *lego* szótövből képződött. Ebből alakult a görög *logistikos* melléknév (jelentése: jól számoló, logikusan gondolkodó), és a *ta logistika*, azaz a gyakorlati számtan, amelyet kezdetben az ókori görög városállamok gazdálkodásának ellenőrzésére alkalmaztak. A logisztika terminus a 20. századig főként a katonai nyelvhasználatban volt jelen.

George C. Thorpe 1917-ben megjelent „Pure Logistics” című műve alapján került be a logisztika fogalma a katonai lexikonokba, ekkor azonban még csak a fogalom szűken vett értelmében („a csapatok harctéren történő mozgatása, ellátása” - definícióval) (Lakatos 2008: 9). Európában a logisztika fogalma elsőként az olasz sajtóban jelent meg 1935–36-ban az abesszíniai háborúk idején. Az *'logistica'* fogalma a háború utánpótlási problémáival összefüggésben jelent meg az olasz nyelvben (Réger 1994: 11). A logisztika fogalma a II. világháború után, az 1950-es években került az üzleti szféra fogalomtárába, és ezt követően vette kezdetét a logisztika fogalmának bővülése és jelentőségének növekedése a civil gazdasági világban is (Lakatos 2008: 9). A logisztika szó a magyar nyelvbe a németből (*Logistik* – jelentése: hadtápszolgálat) és az angolból (*logistics* – jelentése: munkaszervezés, az árubeszervezésnek, a termelési folyamatoknak és a késztermék értékesítésének összehangolása) került (Zaicz 2006: 493).

A logisztika tudománya

1955-ben az Amerikai Egyesült Államokban jelent meg az első publikáció, amely az addig kizárólag hadi tudománynak értelmezett logisztikát a gazdasági–szervezési területekre is vonatkoztatta, és ez ezzel kezdetét vette a logisztika eredményeinek adaptálása a termelés-szervezés, a gyártásirányítás és a szállítási rendszerek fejlesztésének területére. Európában az első civil gazdaságra vonatkozó logisztikai tárgyú publikációk a 70-es évek

elején jelentek meg, és ezt követően a 80-as évek elején kezdetét vette a logisztika fejlődése és világméretű térhódítása.

Napjaink meghatározása szerint a logisztika feladata a gyártáshoz felhasznált alapanyagok (energiahordozók, eszközök), személyek és az információ hatékony áramlásának, szállításának irányítása és ellenőrzése, melynek két meghatározó szempontja, hogy a folyamatok megfelelő időben és minimális költségek mellett teljesüljenek. A logisztika célja az ehhez elengedhetetlen erőforrások megteremtése, és a folyamatok minél hatékonyabban és gyorsabban történő teljesítése.

A logisztika interdiszciplináris tudomány, amely érintkezik a közgazdaságtudományokkal, a gazdálkodástudományokkal és a műszaki tudományokkal, továbbá a vállalati kommunikációban a logisztika szoros kapcsolatban áll a marketinggel, a pénzügygel és az informatikával.

A logisztikai szaknyelv használói és az írott szaknyelv műfajai

A szaknyelv jellemzőinek bemutatásához elengedhetetlen a szaknyelv használói körének meghatározása, amelyhez a Supply Chain Monitor c. szaklap korábbi, a logisztikai nyelvhasználatra irányuló felmérési adatait vettük alapul, amely a nyelvhasználókat szektoronként csoportosítja.

A felmérés szerint a logisztikai szaknyelv legnagyobb használói körét a gyártó és kereskedő vállalatok jelentik (72%), a második legjelentősebb nyelvhasználó csoport a logisztikai szolgáltatók és a szállítmányozók (18%), ezt követik az ellátási lánc beszállítói (pl.: bankok, 9%), végül a legszűkebb – azonban a nyelvhasználati szinterek vizsgálati szempontjából semmiképpen nem elhanyagolható – kört a minisztériumok, hivatalos szervek, érdekképviseltek és egyetemek (1%) jelentik, ahogy azt az alábbi ábra is mutatja:

Forrás: Supply Chain Monitor (scm.hu 2011)

A vizsgálat az írott szaknyelv sajátosságaira irányul, ezért a logisztikai szaknyelv szóbeli műfajainak részletezésétől itt eltekintünk. Az alábbi táblázat az írott logisztikai szaknyelv legjellemzőbb megjelenési formáit mutatja be a gazdasági performancia tipológiája (Ablonczyné 2006: 65) alapján, vertikális vetületben, melynek szempontjai:

- nyelvhasználati szféra
- stílus
- formák és termékek.

1. táblázat
Az írásbeli logisztikai nyelvhasználat műfajai

Nyelvhasználati szféra	Stílus	Formák és termékek
(1) logisztikatudomány, + közgazdaságtudomány, gazdálkodástudomány, műszaki tudományok nyelvhasználata	tudományos	tudományos munkák, kutatási beszámolók, szakkönyvek, egyetemi tankönyvek, tanulmányok, konferencia-előadások írott változata (konferenciakötet), évkönyvek
(2) hivatalos logisztikai szövegek (dokumentumok, okmányok) nyelve	hivatalos	szerződést előkészítő dokumentációk, szerződések, árut kísérő dokumentumok, szabályzatok, nemzetközi egyezmények, szokványok, jelentések
(3) a logisztikai média nyelvhasználata	publicisztikai	újság – és szakfolyóiratcikkek (szakcikkek), interjú (írott), logisztikai tárgyú hirdetések, logisztikai vitafórumok (írott)
(4) köznapi szakmai kommunikáció	hivatalos/ köznyelvi	levél, e-mail, üzenetek, emlékeztetők

Az írott logisztikai szaknyelvre legjellemzőbb műfajok: a szerződést előkészítő dokumentációk (ajánlatkérés), a szerződés, az árut kísérő dokumentációk (fuvarokmányok, biztosítási okmányok), levél, e-mail, pályázat, tudományos cikk, jelentés és a hirdetés (vö. Tompos 2001; Tompos 2002). A szöveg célja lehet: *szakmai*, *belső információáramlás*, ahol a szöveget szakemberek írják a szakszókincset teljes mértékben ismerő szakemberek számára, valamint lehet *ismeretterjesztő*, melynek rendeltetése a *külső információáramlás*.

A logisztikai szaknyelv struktúrája

Dobos (2007: 133) megfogalmazásában „a szaknyelvkutatás fontos feladatai közé tartozik a szaknyelvek csoportosításának és belső felosztásának, rétegződésének vizsgálata. A szaknyelvek csoportosítása a legegyszerűbb és legkézenfekvőbb módon a tudományágak osztályozásával párhuzamosan valósítható meg”. A szaknyelvek tagolása alapvetően kétféle elv mentén történhet: „Az egyik lehetséges út a szaknyelveknek „önmagukban” való, azaz nyelvi kategóriákkal történő felosztása. A másik megoldás a szaknyelveknek a nyelven kívüli ismérvek segítségével történő tagolása” (Dobos 2007: 134).

A logisztikai szaknyelv *horizontális* tagolása a logisztika szakterületeinek felosztása szerint történhet. A funkcionális területi szempontú osztályozás alapján a logisztikai szaknyelv az alábbi főbb csoportokra osztható: rendeléslogisztika (szállítástervezés), beszerzési (ellátási) logisztika, termelési (gyártási) logisztika, készletezési logisztika, értékesítési logisztika, hulladékkezelési (gyűjtési, újrahasznosítási) logisztika. A horizontális felosztás a logisztikai szaknyelv szókészletének funkcionális rendszerezési lehetőségét kínálja. Az egyetlen nyelvészeti szemponton alapuló horizontális tagolás egymás mellé rendeltséget jelent, ebből adódóan a felsorolt területek szaknyelvhasználatában jelentős különbséget csupán azok szakszókészletében, vagyis terminológiájában találunk. A logisztika különböző funkcionális ágai más-más tevékenységi kört fednek le, így az eltérő területek eltérő specifikus szavakat alkalmazhatnak.

A logisztikai szaknyelv *vertikális* felosztását Hoffmann (1987, forrás: Ablonczyné 2006:38) modelljének néhány aspektusa figyelembe vételével az alábbi szempontok szerint jellemezzük:

- a kommunikáció absztrakciós foka (- a közlésmód igényessége),
- a nyelvhasználati környezet,
- a kommunikáció résztvevői
- a kommunikáció színtere szerint.

2. táblázat

A logisztikai szaknyelv vertikális tagolódása

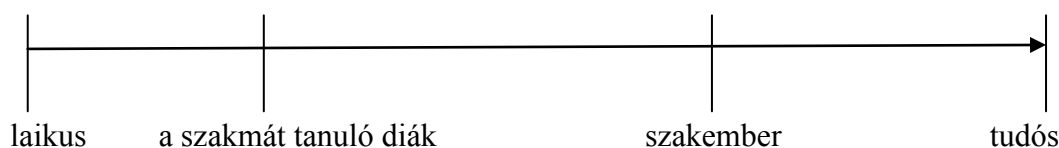
A közlésmód igényessége, terminológiai pontosság	Nyelvi forma	Nyelvhasználati környezet	A kommunikáció résztvevői	Kommunikációs színtér -Példák-
(1)leg-magasabb	erősen terminologizált, mesterséges nyelvi jelek az elemek és relációk jelölésére, szigorúan kötött mondatszerkesztés	elméleti alaptudományok: a logisztikatudomány + közgazdaság-tudományok, gazdálkodás-tudományok, műszaki tudományok	tudós + tudós (tudós= kutató, egyetemi oktató)	<i>MTA Logisztikai Bizottsága,</i> <i>Budapesti Corvinus Egyetem Logisztika és Ellátási lánc Menedzsment Tanszék kutatócsoportja</i>
(2)nagyon magas	erősen terminologizált, mesterséges nyelvi jelek az elemek és a természetes nyelv relációinak kifejezésére	kísérleti tudományok: pl. járműtechnológia, logisztikai tervezési – szervezési eljárások, logisztikai menedzsment rendszerek	tudós + (leendő) szakember	<i>Budapesti Műszaki Egyetem - Kutatóegyetemi program,</i> <i>Miskolci Egyetem Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék</i>
(3)magas	erősen terminologizált, természetes nyelv	alkalmazott tudományok: pl. beszerzési logisztika, termelési logisztika	tudós + a vállalatok (gyakorlati) vezetői	<i>a DHL logisztikai szolgáltató 'Földön, vízen, levegőben. Trendek és tendenciák' c. konferenciája</i>
(4)alacsony	terminologizált természetes nyelv, kötetlen mondat- szerkesztéssel	anyagi termelés	szakember (pl. műszaki vezető) + szakmunkás	<i>LOCARGO Nemzetközi Szállítványozó és Logisztikai Kft. készletraktára</i>
(5)leg-alacsonyabb	természetes nyelv néhány szakszóval, kötetlen mondat- szerkesztéssel	fogyasztás, felhasználás	a termelés képviselői, a kereskedelem képviselői + fogyasztók	<i>áruátvételi pontok, vevőszolgálatok</i>

A logisztikai nyelvhasználat kommunikációs színterei

A logisztika szakterületét jellemző nyelvhasználat vizsgálatakor a tudományterület körülhatárolásán túl meg kell határozni a szaknyelvi tartalmat is. A tudományterület szaknyelvi tartalmának meghatározása a kommunikációs színterek elemzésén és a színtereket jellemző logikai kapcsolatok feltárásán keresztül valósítható meg (Mészáros 2008: 87).

Mészáros (2008) a kommunikációs színterek elemzési szempontjait a *szakmai fejlődés folyamata* és a *szakmai tartalom erősödése* kategóriákkal bővíti, modellje (Mészáros 2008: 88) az egyén és a szakmaiság szintjének – vagyis az egyén szakmai fejlődési szintjeinek – összefüggését szemlélteti az alábbi ábra szerint.

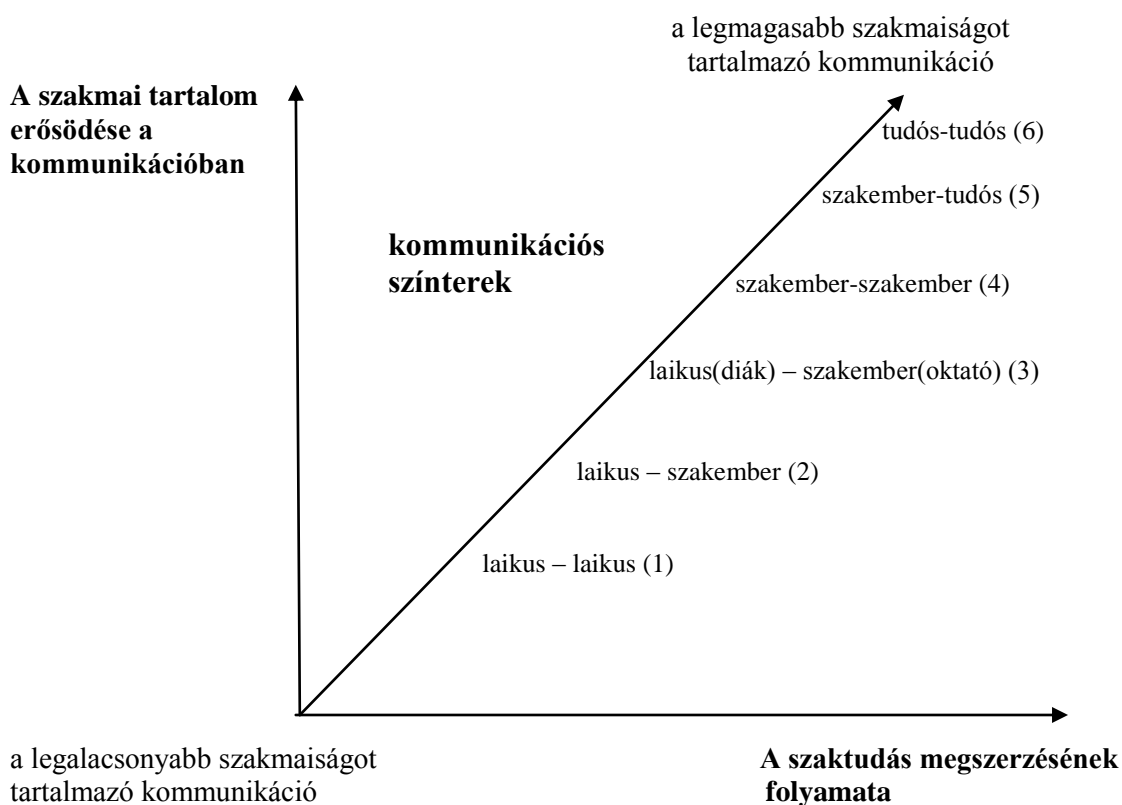
2. ábra
Az egyén találkozása a szaknyelvvvel

(Forrás: Mészáros 2008:88)

Mészáros (2008: 96) közbeiktat egy harmadik kategóriát, a fent ábrázolt folyamatot kiegészíti az idő függvényével.

3. ábra
Kommunikációs szinterek, szakmai tartalom és a szaktudás megszerzésének folyamata

(Forrás: Mészáros 2008:96)

A fenti modell alapján a logisztikai szaknyelv hat kommunikációs helyzetben vizsgálható. A logisztikára a laikus-laikus, valamint a laikus és szakember közötti kommunikáció kevésbé jellemző, ezért az (1), illetve (2) pontok vizsgálatától eltekintünk, és részletesen a (3), (4), (5), illetve (6) pontokkal foglalkozunk.

(3) A laikus (diák)- szakember (oktató) közötti kommunikáció főként a felsőoktatás gazdasági és műszaki irányú oktatási egységeiben jellemző. A hazai felsőoktatásban egyre nagyobb számban (jelenlegi adataink szerint 23 egyetemen és főiskolán) van jelen a logisztika mint szakirány, illetve tantárgyi modul. A logisztikai tanulmányok legfőbb területei: termelési logisztika, értékesítési logisztika, disztribúció, logisztikai folyamatok elemzése, ellátási lánc

menedzsment, logisztikai szolgáltatási tevékenységek és még sorolhatnánk. A diák – oktató közötti kommunikáció színtere az oktatási intézmény (például Corvinus Egyetem, Széchenyi István Egyetem, Budapesti Gazdasági Főiskola, Pécsi Tudományegyetem, Miskolci Egyetem stb.) A kommunikációra legtöbb esetben az egyetemi, főiskolai előadásokon, valamint gyakorlati órákon kerül sor. A tanulási folyamat kezdetén a specifikus szókincs elemei tanári magyarázattal jelennek meg. A diák a tanulási folyamat során a szükséges szakmai ismeretek megismerésével sajátítja el a szakszókincset, amelyet későbbi munkájában alkalmaz. A diák kérdések, prezentációk, dolgozatok, szóbeli és írásbeli vizsgák során folytat verbális és írásbeli kommunikációt a szakemberrel, vagyis az oktatóval. A diák a megszerzett szakszókincset későbbi munkájában alkalmazza, és további tanulási folyamat során kiegészíti. A laikus-szakember kommunikációjára a szakmai gyakorlatok során is sor kerülhet, ahol a laikus szerepét a diák, a szakemberét pedig a vállalati szakember tölti be.

(4) A szakember–szakember közötti kommunikáció jelentősége abban nyilvánul meg, hogy az üzenet küldője és vevője, az író, valamint az olvasó feltehetőleg azonos, vagy közel azonos szakmai és szaknyelvi ismeretekkel rendelkezik. A szakemberek között zajló kommunikáció színtere lehet a munkahely (különböző kis-, közép- és nagyvállalatok logisztikai részlegei), valamint logisztikai témájú konferenciák, ahol a legtöbb esetben szakemberek prezentálják szakmai tapasztalataikat, ismereteiket. A szaknyelvhasználatra az erős szakmaiság jellemző, ezért a specifikus szavak ezen a szinten már magyarázatok nélkül jelennek meg. A szakemberek között zajló kommunikációban elkülöníthető az úgynevezett szakzsargon, amely főként a beszélt nyelvre jellemző.

A (5) szakember–tudós, valamint a (6) tudós–tudós közötti kommunikáció jellemzői nagyon közel, gyakran átfedésben állnak egymással. A logisztika tárgyából adódóan a logisztikával tudományos szinten foglalkozó, kutatási tevékenységet végző szakemberek legtöbb esetben a vállalati gyakorlatban is jelen vannak, ezért ezt a két kategóriát együtt tárgyaljuk. Mindkét kommunikációs szintet az absztrakció magas foka jellemzi. Legjellemzőbb színterek a különböző tudományos konferenciák, egyetemi tanszékek, minisztériumok, hivatalos szervek szakmai rendezvényei, kutatóintézetek konferenciái, éves fórumok (például Magyar Logisztikai Egyesület, Magyar Logisztikai, Beszerzési és Készletezési Társaság), az MTA Logisztikai Bizottsága, Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium stb.).

A logisztikai szaknyelv kommunikációs funkciói

A logisztika elsődleges funkciója a kommunikációs hálózat kiépítése a vásárló és a termelő között, így a szaknyelv meghatározó szerepet játszik a szereplők közti üzenet közvetítése során, amelyhez elengedhetetlen a pontosság, a gyorsaság és a megbízhatóság (Szegedi 2003:81). A logisztika az érintkező területeknek (pl. marketing, pénzügy, termelés) is fontos információt továbbít, kapcsolatot jelent a termelés és a beszállítók között, a termékfejlesztéshez elengedhetetlen információt ad a felhasználók igényeiről, és az új termékekről információt közvetít a termelés felé.

A logisztika definíciója magában foglalja a szaknyelv kommunikációs funkciójának jelentőségét. Az Amerikai Logisztikai Tanács által megfogalmazott definíció szerint a logisztika „a nyersanyagok, termelésközi készletek és késztermékek –, illetve a hozzájuk kapcsolódó információk – hatékony áramlásának tervezését, megvalósítását és ellenőrzését szolgáló tevékenységek integrációja a vevői elvárásoknak megfelelően” (Némon – Sebestyén – Vörösmarty 2006: 18).

Idegen szavak a logisztikai szaknyelvben

A nemzetközi kommunikációban elkerülhetetlen a nyelvi érintkezés, amelynek következtében számos kölcsönszó és jövevényszó jelenik meg nyelvünk szókészletében. Kiss megfogalmazásában „egy részüket vándorszavaknak, másik részüket nemzetközi szavaknak nevezzük” (Kiss 2005: 41).

A logisztikai nyelvhasználat szókészletére különösen érvényes az idegen elemek befogadása. Ennek oka elsősorban a logisztika interdiszciplinaritásával és dinamikus, nemzetközi viszonylatban is összefüggő fejlődésével magyarázható. A logisztika szoros kapcsolata és kölcsönhatása a műszaki tudományokkal (például informatika), gazdaságtudományokkal (például közlekedéstudomány) és még sorolhatnánk, valamint a nemzetközi fejlesztésekkel (például infrastruktúra, technológia) a szókészletben különösen nagyszámú idegen elem befogadását eredményezi.

Az idegen szók átvételének okai a logisztikai szaknyelvben Nádai (2007: 45) csoportosítási szempontjai figyelembe vételével az alábbiak lehetnek:

- Anyanyelvi kifejezés teljes hiánya (például: *Bill of Lading*, *business unit*, *cross docking*, *helpdesk*, *know-how*, *lean*, *marketing*, *online*, *outdoor-training*, *reverse [logisztika] scanner/szkenner*).
- Anyanyelvi kifejezés, ahol csak részleges a fogalmi egyezés (például: *design – terv*, *controlling/kontrolling – ellenőrzés*, *management – vezetőség*, *monitoring – megfigyelés*).
- Nyelvi sznobizmus: Idegen szavak túlzott mértékű használata a műveltség fitogtatására, olyan beszédhelyzetben is, amikor az anyanyelvi kifejezés is helytálló lenne (például: *planning – tervezés*, *team – csapat*).

A magyar logisztikai szaknyelvben nagy számban fordulnak elő idegen szavak és kifejezések. Ezek elsősorban az angol nyelvből átvett lexémák (például: *cross-docking*², *general cargo*³, *semi container service*⁴), de találunk példát német (*Huckepack*⁵, *RoLa*⁶), francia (*COTIF*⁷) valamint japán (eredetű) (*kanban*⁸) elemekre is.

A logisztikai szaknyelvben az angol szavak használata az esetek többségében indokolt, és azok magyarítása a szaknyelvhasználók szerint sok esetben kommunikációs zavarokhoz, félreértésekhez és szakmai pontatlanságokhoz vezetne. Korábbi empirikus vizsgálataink is igazolják, hogy a logisztikai szaknyelv használói számára elengedhetetlen az angol nyelv ismerete. A logisztikai szaknyelv szókészletében jelentős szerepet játszanak az anglicizmusok, amit a szaknyelvi vizsgálatok eredményei is igazolnak. Az angol szakszavak gyors beáramlása azonban számos nyelvhasználati problémát eredményez. Következetlenségek figyelhetők meg az átvett angol szavak, kifejezések helyesírásában. Nem egységes például

- a kötőjel használata (pl.: *Cross-Docking/ Cross Docking*, *Just-In-Time/ Just in Time* stb.), valamint számos esetben bizonytalan
- a kezdőbetűk használata (pl.: *Business Unit/ business unit*, *Cross Docking/ cross docking*, *just in time / Just in Time/ Just In Time*, *supply chain/ Supply Chain* stb.).

² a gyártásból történő kiszállítás

³ konvencionális darabáru, csomagolt áru

⁴ a konténerek mellett hagyományos árukat is fuvarozó hajó

⁵ a kombinált fuvarozás során az áru szállítása több fuvarozási ág szolgáltatásainak igénybevételével történik, amelynek során az áru ugyanabban a fuvarozóközben vagy konténerben marad

⁶ Rollende Landstraße= gördülő országút; kísért forgalom; a kombinált fuvarozás azon része, amelynek során a rakodási egység (tehergépjármű) az út egy részét vasúton teszi meg

⁷ Nemzetközi Vasúti Fuvarozásra Vonatkozó Egyezmény

⁸ a japán Toyota cég által kifejlesztett rendszer, elve: „termeld ma meg azt, amit tegnap felhasználtál”

A szaknyelv-kutatók és főként a nyelvművelők szerint gyakran vitatható, hogy valóban szükséges és helyes-e korlátlan teret engedni az idegen szavak anyanyelvünkbe való beáramlásának. Ez a köznyelvi szavak esetében részben jogos kérdés, hiszen számos olyan köznyelvi szót veszünk át az angol nyelvből, amelynek létezik magyar nyelvű megfelelője, így sok esetben az angol szó használata indokolatlannak tűnhet. Ezt a szaknyelv-kutatók és -oktatók szerint azonban végső soron a nyelvhasználó dönti el, és a szókészlet változása a globalizáció korában tudatosan kevésbé szabályozható folyamat.

A logisztikai szaknyelvhasználatra különösen érvényes Szépe gondolata, miszerint „nincs ideje a magyarítási kampánynak. Negatív kampányok helyett inkább olyan vizsgálatokra van szükség, amelyek segítségével helyesen és megfelelően lehetne használni görög-latin alapú és egyéb jövevényszavakat” (Szépe 1999: 124).

Összegzés

A globalizáció korában a hatékony nemzetközi szakmai kommunikáció megvalósulása érdekében az idegen nyelvek ismerete mellett egyre nagyobb igény teremődik a szaknyelvi és interkulturális tudásra (vö. Ablonczyné – Tompos 2011). Magyarország európai uniós csatlakozását követően a munkaerőpiaci igények egyértelműen megkövetelik a magas szintű szakmai kommunikáció összetett kompetenciáját. Rébék-Nagy (2010: 204) szerint a nyelvhasználat egymást feltételező és egymással szorosan összefüggő aspektusai: a *szaktudás*, a *nyelvtudás* és a *szaknyelv*.

Rébék-Nagy (2010: 196) rámutat arra, a fontos tényre hogy „e kompetenciaegyüttesek olyan alkotóelemekből tevődnek össze, amelyek közül egyik sem hiányozhat bármely másik két kompetenciaegyüttes sikeres működtetése során, vagyis szaktudás nem képzelhető el nyelvtudás, egészen pontosan szaknyelvtudás nélkül, szaknyelvtudásról sem beszélhetünk egy adott szakterület legalább elemi szintű ismeretének hiányában vagy az azt kifejező, illetve hordozó nyelvismeret nélkül, végül pedig a nyelvismeret is mindig hordoz bizonyos szintű, szűkebb és tágabb értelemben vett szakismereteket és az ezeket kifejező és hordozó szaknyelvi ismereteket”.

A magyar logisztikai szaknyelv felsőoktatásban, tudományban és vállalati gyakorlatban való jelentősége vitathatatlan. A szakmai kommunikáció nemzetközivé válása szükségessé teszi a naprakész – kétnyelvű és egynyelvű értelmező szótárak – használatát. A szakszótárak terén azonban még hiányosságok tapasztalhatók, ami újabb kutatási és gyakorlati feladatokat jelent mind az oktatók, mind a szaknyelv-kutatással foglalkozó nyelvészek számára.

Irodalom

- Ablonczyné Mihályka L. (2006): *Gazdaság és nyelv*. Lexikográfia Kiadó, Pécs
- Ablonczyné Mihályka L., Tompos A. (2011): Az OPTICOM projekt kutatási tevékenységeinek bemutatása. In: Borgulya Á., Deák Cs. (szerk.): *Vállalati kommunikáció a 21. század elején*. Z-Press Kiadó, Miskolc, 287-294.
- Dobos Cs. (2007): A jogi szaknyelv struktúrája. (A jogi szaknyelv tagolásának különböző lehetőségei.) In: Silye M. (szerk.): *Porta lingua – 2007, Szaknyelvoktatásunk - határokon átívelő híd*. DEAC, Debrecen, 133-143.
- Hoffmann L. (1987): *Kommunikationsmittel Fachsprache*. Akademie-Verlag, Berlin
- Kiss J. (2005): A nyelvi változás. In: Kiss J., Pusztai F. (szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó, Budapest, 23-68.
- Lakatos P. (2008): *Hazai polgári logisztikai potenciál védelmi célú igénybevételeinek aspektusai különös tekintettel a Logisztikai Szolgáltató Központok lehetőségeire*. PhD értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest
- Mészáros Á. (2008): A kommunikációs színterek szerepe a szaknyelvi tartalom meghatározásában. In: Silye M. (szerk.): *Porta lingua – 2008. Cikk, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és -kutatásról*. DEAC, Debrecen, 87-96.
- Nádai J. (2007): *Sajtó és nyelv egyenlő sajtónyelv?* PhD-értekezés, Pécsi Tudományegyetem, Pécs
- Némon Z., Sebestyén L., Vörösmarty Gy. (2006): *Logisztika. Folyamatok az ellátási láncban*. KIT, Budapest
- Rébék-Nagy G. (2010): Szaktudás, nyelvtudás, szaknyelv. In: Dobos Cs. (szerk.): *Szaknyelvi kommunikáció*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 195-205.
- Réger B. (1994): A logisztika kialakulásának története. *Logisztika évkönyv. '94*. NAN. Navigátor Kiadó, Budapest, 7-12.
- Szegedi Z., Prezenszki J. (2003): *Logisztika-menedzsment*. Kossuth Kiadó, Budapest
- Szépe Gy. (1999): Szakemberek és beszélők együttműködése. In: Glatz F. (szerk.): *A magyar nyelv az informatika korában*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 119-129.

Tompos A. (2001): Genre use in five fields of specialisation. In: Csiby K. (szerk.): *Nyelvelsajátítás, kommunikáció és tartalom – a nyelvi kultúra szerepe a nyelvelsajátításban*. Dunaújvárosi Főiskola Kiadói Hivatala, Dunaújváros, 115-123.

Tompos A. (2002): A szaknyelvek műfaji kérdései – elmélet és gyakorlat. *Modern Nyelvoktatás* 8(1):37-42.

Zaicz G. (szerk.) (2006): *Etimológiai szótár: magyar szavak és toldalékok eredete*. Tinta Kiadó, Budapest

<http://www.scmonitor.hu>. Letöltés: 2011. február.16.